

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ ให้เป็นคนดี มีความสุข และเป็น
ทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ มีความสามารถในการนำศักยภาพที่มีอยู่มาใช้อย่างเต็มที่ เกิดความ
สมดุลทั้งด้านปัญญา จิตใจ ร่างกาย และสังคม (พระพรหมคุณาภรณ์, 2550) การศึกษาที่ผ่านมานั้น
ทางด้านวัตถุนิยม มุ่งเน้นพัฒนาปัญญาเพื่อเป็นเครื่องมือประกอบอาชีพ เน้นการท่องจำ และทำตาม
ทฤษฎีอย่างเคร่งครัดมาโดยตลอด ผู้เรียนจึงขาดความสามารถในการคิด วิเคราะห์ และประเมินสิ่งที่
เกิดขึ้นอย่างสมเหตุสมผล ทำให้บุคคลมีแนวโน้มที่จะเลือกประพฤติปฏิบัติตามความปรารถนาทาง
อารมณ์และความรู้สึกที่เกิดขึ้นขณะนั้นสูง มีการแก้ไขปัญหาด้วยความรุนแรงมากขึ้น เช่น เมื่อเกิด
ความผิดหวัง ก็จะแสดงออกโดยมีพฤติกรรมรุนแรงและก้าวร้าว ทำร้ายตนเอง หรือทำร้ายผู้อื่น
(เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2552) วันที่ 7 สิงหาคม พ.ศ.2549 กระทรวงศึกษาธิการ ได้ออกประกาศ
เรื่องมาตรฐานการอุดมศึกษา (National Qualifications Framework for Higher Education [NQF:
HEd]) ระบุมาตรฐานการอุดมศึกษามี 3 ด้าน คือ มาตรฐานด้านคุณภาพบัณฑิต มาตรฐานด้านการ
บริหารจัดการการอุดมศึกษา และมาตรฐานด้านการสร้างและพัฒนาสังคมฐานความรู้ และสังคม
แห่งการเรียนรู้ ในปี พ.ศ.2552 กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดรายละเอียดเพิ่มเติมสำหรับ
มาตรฐานด้านคุณภาพบัณฑิต โดยกำหนดให้คุณภาพของบัณฑิตทุกระดับคุณวุฒิและสาขา/
สาขาวิชาต่าง ๆ ต้องเป็นไปตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่คณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนดและ
ต้องครอบคลุมอย่างน้อย 5 ด้าน คือ 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม 2) ด้านความรู้ 3) ด้านทักษะทาง
ปัญญา 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และ 5) ด้านทักษะการ
วิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี ผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาจะพัฒนาให้ผู้เรียน
เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม และเป็นคนเก่ง มีความรู้ในสาขาอย่างกว้างขวาง รู้หลักและทฤษฎีที่
สัมพันธ์กัน มีความสามารถในการทำวิจัย นำความรู้มาใช้แก้ไขสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ มีภาวะผู้นำ
ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถสื่อสารกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม
(สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา [สกอ.], 2552) ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนนั้นมีความ
สมดุลทั้งด้านปัญญา จิตใจ ร่างกาย และสังคม หรือเรียกว่ามีความฉลาดทางอารมณ์

พยาบาลศาสตร์เป็นสาขาวิชาชีพหนึ่งที่มีความสำคัญกับสุขภาพของมนุษย์ที่มีภาวะ
สุขภาพปกติ เบี่ยงเบนหรืออยู่ในภาวะวิกฤติ มีเป้าหมายเฉพาะคือการพัฒนาบุคคลให้มีสุขภาพดี
สามารถดูแลและพึ่งตนเอง เพื่อการดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพตามบริบทที่เป็นอยู่ การจัดการศึกษา

พยาบาลเป็นกระบวนการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน ให้มีความรู้และประยุกต์ใช้ศาสตร์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาบุคคล ครอบครัวและชุมชน ตามแนวคิดขององค์ความรู้ทางการพยาบาล การจัดการเรียนการสอนจึงจำเป็นต้องจัดให้มีการฝึกประสบการณ์วิชาชีพกับบุคคลที่มีภาวะสุขภาพต่าง ๆ กัน ไปด้วยอยู่ในโรงพยาบาล บ้านและชุมชน โดยทั่วไปสถาบันการศึกษาต่าง ๆ จะจัดให้มีการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในปลายปีที่ 2 ขณะฝึกภาคปฏิบัติ นักศึกษามีโอกาสเผชิญหน้ากับสถานการณ์ที่ต้องใช้ความรู้ความสามารถและทักษะต่าง ๆ ที่เรียนมาอย่างมีวิจารณญาณและตัดสินใจให้การพยาบาลที่ถูกต้องและเหมาะสม ในขณะที่เดียวกันก็ต้องมีการวางแผนและแสดงท่าทีที่เหมาะสมกับผู้ป่วย ญาติ แพทย์ พยาบาลและเพื่อน การจัดการเรียนการสอนจึงมีภารกิจสำคัญในการเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาสามารถให้การพยาบาลได้ในระดับปฐมภูมิ ทุติยภูมิ และตติยภูมิ กับบุคคลทุกเพศ ทุกวัย ครอบครัว และชุมชน ในทุกภาวะสุขภาพอย่างมีศาสตร์และศิลป์ มีความรับผิดชอบ คุณธรรม ความสามารถในการปรับตัวและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงวิทยาการด้านสุขภาพและเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพของสังคมและของโลก

โดยทั่วไปการจัดการศึกษาของหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ จะเปิดรับนักเรียนที่เรียนจบมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ ทั้งเพศหญิงและชาย ที่มีอายุระหว่าง 17-19 ปี ซึ่งเป็นวัยรุ่นตอนปลายเชื่อมต่อกับวัยผู้ใหญ่ตอนต้น ต้องแยกจากครอบครัวมาอยู่ที่หอพักพร้อมกับเพื่อนนักศึกษาด้วยกัน นักศึกษาจะต้องเริ่มเรียนรู้การรับผิดชอบตนเองเกี่ยวกับการดำรงชีวิตทุกด้าน ที่สำคัญคือ นักศึกษาจำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับระบบการศึกษา ที่สามารถชี้นำตัวเองได้หรือมีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง เมื่อนักศึกษาเรียนชั้นปีที่ 2 หรือเมื่อมีอายุอยู่ระหว่าง 18-21 ปี นักศึกษาต้องเผชิญหน้ากับสถานการณ์ที่เครียดดังกล่าวข้างต้น เมื่อเปรียบเทียบกับนักศึกษาที่ศึกษาสาขาอื่น โดยเฉพาะสาขาวิชาชีพที่ไม่เกี่ยวข้องกับชีวิตและสุขภาพของมนุษย์ นอกจากจะต้องรับผิดชอบในการศึกษาตามหลักสูตรแล้ว นักศึกษาพยาบาลยังต้องดูแลตนเองให้มีพัฒนาการตามวัยที่สำคัญคือ ทางสังคม ทางอารมณ์ ค่านิยม เป้าหมายในชีวิต การแสวงหาเอกลักษณ์ ความสนใจในกลุ่มเพื่อน และเพศตรงข้าม ซึ่งเป็นความยุ่งยากและเป็นภาระที่หนักในการที่จะผ่านพ้นไปสู่วัยผู้ใหญ่ที่มีประสิทธิภาพ สามารถรับผิดชอบต่อตัวเอง ต่อครอบครัว และสังคม (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2540) นั่นคือนักศึกษาพยาบาลต้องทำภารกิจทั้งสองอย่างไปพร้อม ๆ กัน การส่งเสริมและพัฒนาให้นักศึกษาผ่านพ้นไปด้วยดีเป็นสิ่งสำคัญที่สถาบันการศึกษาควรสนับสนุน

หนึ่งในหลาย ๆ วิธีที่ผ่านการพิสูจน์แล้วว่าสามารถใช้ได้ผลดีในการส่งเสริมให้นักศึกษาพยาบาลสามารถผ่านภารกิจทั้งสองอย่างไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ (พรทิพา ทักษิณ, นางลักษณ์ เขษภักดีจิต, ลัดดา เหลืองรัตนมาศ และดวงเพ็ญ เรืองใจมัน, 2551;

นिरดา อุดลพิษเชษฐ, 2542) ในช่วงประมาณ 10 ปีที่ผ่านมา ได้มีนักวิชาการ และพยาบาลจำนวนหนึ่ง ศึกษาเพื่อทำความเข้าใจความฉลาดทางอารมณ์ ในนักศึกษาพยาบาล ได้แก่ นุจรี ไชยมงคล (2549) ตำรวจปัจจัยพื้นฐานทางครอบครัวและความฉลาดทางอารมณ์ สุนนทา ยังวนิชเศรษฐ, กานดา พลอยขาว, รัตนาพร กว้างนอก และวชิราภรณ์ เอี่ยมทองกุล (2547) ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 4 ลักษณะ แพทยานันท์ (2542) ศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล การสนับสนุนทางสังคมและความผาสุกทางจิตวิญญาณกับเชาวน์อารมณ์ ของนักศึกษาพยาบาล มีบางตัวแปรที่ควรศึกษาเพิ่มเติมเนื่องจากยังหาข้อสรุปไม่ได้ว่ามีผลต่อความ ฉลาดทางอารมณ์หรือไม่ เช่น ชั้นปีการศึกษา จำนวนพี่น้อง แบบแผนการอบรมเลี้ยงดูของ ผู้ปกครอง สถานภาพการสมรสของบิดามารดา และการตัดสินใจเลือกเรียน จากการทบทวน วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองมีความสัมพันธ์กับ ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา การพัฒนาแรงจูงใจ ความรู้สึกเป็นอิสระในการเรียนรู้ การคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ การแก้ไขปัญหาด้วยปัญญา การพัฒนาเจตคติที่ดีต่อการศึกษาและวิชาชีพ (อรพินท์ สีขาว, ชนิกา เจริญจิตต์กุล และกันยา สุวรรณศิริจันทร์, 2550; แพรพวรรณ แสงทองรุ่งเจริญ, 2546; มณฑาทิพย์ ไชยศักดิ์, ชุตินา มาลัย และกนิพันธุ์ ปานณรงค์, 2544)

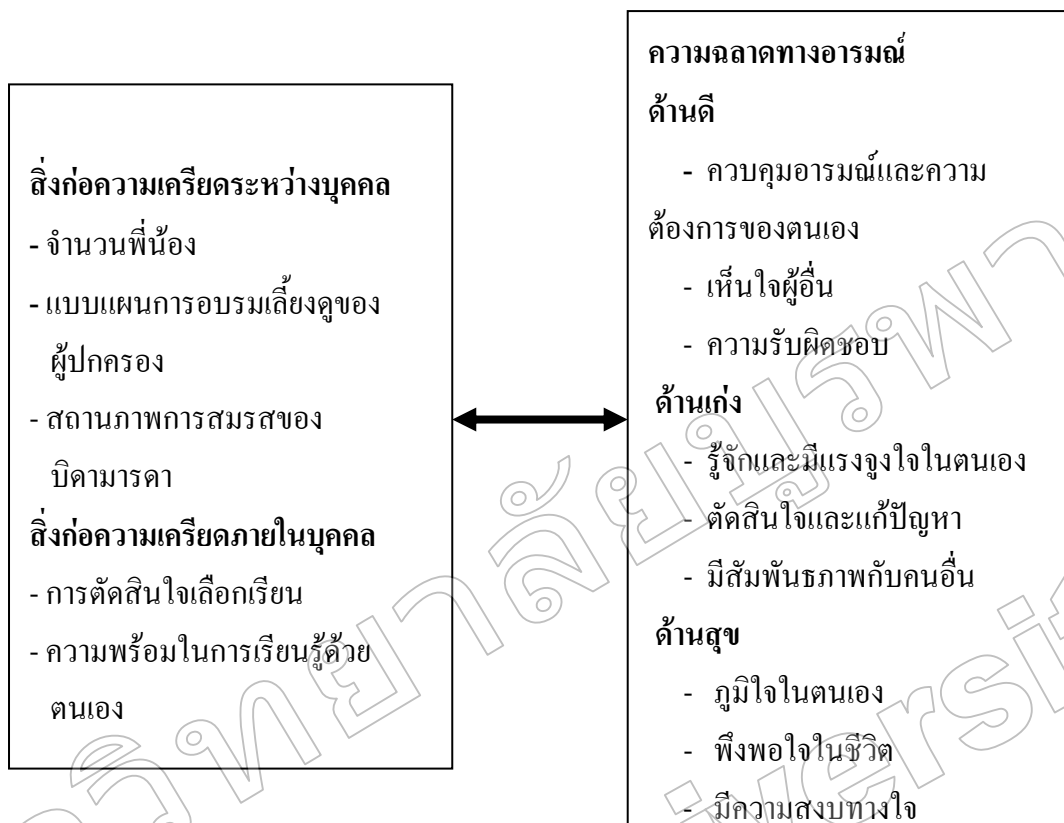
ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ในนักศึกษาพยาบาลที่มีปัจจัยส่วน บุคคลและปัจจัยพื้นฐานแตกต่างกัน ตามแนวคิดทฤษฎีระบบของนิวแมนถือว่าปัจจัยเหล่านี้เป็นสิ่ง ก่อความเครียด (Neuman, 2002) สิ่งก่อความเครียดในงานวิจัยนี้แยกออกเป็นสิ่งก่อความเครียด ระหว่างบุคคล สิ่งก่อความเครียดภายในบุคคล สำหรับสิ่งก่อความเครียดระหว่างบุคคล ตัวแปรที่ ผู้วิจัยสนใจศึกษา คือ จำนวนพี่น้อง แบบแผนการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง สถานภาพการสมรส ของบิดามารดา และสิ่งก่อความเครียดภายในบุคคล ตัวแปรที่ผู้วิจัยสนใจศึกษา คือ การตัดสินใจ เลือกเรียน และความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้วิจัยคาดหวังว่าการศึกษครั้งนี้จะได้ข้อมูล พื้นฐานที่เป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายการจัดการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรม ส่งเสริมให้นักศึกษามีความฉลาดทางอารมณ์เป็นคนดี คนเก่งและมีความสุข

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตามแนวคิดทฤษฎีทางการพยาบาลของนิวแมน (Neuman, 2002) นิวแมนมองคนเป็น ระบบเปิดที่มีความเป็นพลวัต และมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมอยู่ตลอดเวลา ระบบบุคคลทำ หน้าที่ป้องกันอันตรายจากสิ่งที่ก่อให้เกิดความเครียด ทั้งนี้เพื่อรักษาหรือดำรงไว้ซึ่งความสมดุล หรือความเป็นปกติของระบบ ด้วยการทำงานอย่างสัมพันธ์กันของตัวแปรด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และวัฒนธรรม พัฒนาการ และจิตวิญญาณ ในขณะที่ระบบมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่อาจ

ก่อให้เกิดความเครียดอยู่ตลอดเวลา การจะรักษาให้ระบบมีความสมดุลอยู่ได้ ระบบก็ต้องสร้างสิ่งแวดล้อมภายในขึ้นมาใหม่ (Created Environment) เมื่อบุคคลมีการดูแลตนเองในด้านการรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ นอนหลับพักผ่อนอย่างเพียงพอ มีการออกกำลังกายที่เหมาะสมก็จะทำให้สุขภาพแข็งแรง เมื่อมีเชื้อโรคหรือสิ่งที่ทำให้ร่างกายได้รับบาดเจ็บ ร่างกายสามารถปรับตัวคืนสู่ความสมดุลหรือสุขภาพแข็งแรงได้อย่างรวดเร็ว นั่นคือระบบก็จะมีการพัฒนาสิ่งแวดล้อมใหม่ขึ้นมา ความฉลาดทางอารมณ์เป็นสิ่งที่บุคคลสามารถพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นั่นคือทำให้ระบบมีการสร้างสิ่งแวดล้อมใหม่พร้อมเผชิญสิ่งใหม่ ๆ ตลอดเวลา จากการได้รับการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่มีสังคมวัฒนธรรมที่ดี ทำความรู้จักตนเอง ทำให้เข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น รับผิดชอบต่อตนเอง สร้างแรงจูงใจในการดำเนินชีวิต มีความมุ่งมั่น รับผิดชอบต่อหน้าที่ รู้จักรับและให้ผู้อื่น และมีชีวิตที่มีความสุขสงบ

การศึกษาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตที่มีเป้าหมายในการสร้างให้ผู้เรียนเป็นพยาบาลที่มีสมรรถนะตามที่สภาการพยาบาลกำหนด สามารถดำเนินชีวิตไปสู่ความสำเร็จทั้งด้านอาชีพ สังคม และส่วนตัว กระบวนการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตมีวิธีการที่หลากหลาย โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุดที่ต้องเน้นให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ และพัฒนาความรู้ได้ด้วยตนเองรวมทั้งการฝึกและปฏิบัติในสภาพจริง มีการเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนกับสังคมและการประยุกต์ใช้ ผู้เรียนต้องมีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ในขณะที่อยู่ในวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านความคิด อารมณ์ วัยแห่งการแสวงหาเอกลักษณ์ และการเลือกอาชีพที่ชอบ การที่ผู้เรียนจะสามารถผ่านภารกิจทั้งด้านการศึกษาและพัฒนารวมตามวัยไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยเชื่อว่าความฉลาดทางอารมณ์ซึ่งถือว่าเป็นผลมาจากการทำงานอย่างสัมพันธ์กันของตัวแปรทั้งห้าด้าน มีบทบาทสำคัญต่อการผ่านภารกิจทั้งสอง ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาจำนวนพี่น้อง แบบแผนการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง และสถานภาพการสมรสของบิดามารดา ซึ่งเป็นสิ่งก่อความเครียดระหว่างบุคคลว่ามีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์หรือไม่ และศึกษาการตัดสินใจเลือกเรียน และความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองซึ่งเป็นสิ่งก่อความเครียดภายในบุคคลว่ามีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์หรือไม่



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาลทุกชั้นปี ในวิทยาลัยเครือข่ายภาคกลาง
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งก่อความเครียดระหว่างบุคคลกับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งก่อความเครียดภายในบุคคลกับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล

คำถามของการวิจัย

1. ความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาลเป็นอย่างไร
2. สิ่งก่อความเครียดระหว่างบุคคลและสิ่งก่อความเครียดภายในบุคคลมีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์หรือไม่

สมมติฐานการวิจัย

1. สิ่งก่อความเครียดระหว่างบุคคลได้แก่ จำนวนพี่น้อง แบบแผนการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง และสถานภาพการสมรสของบิดามารดา มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล
2. สิ่งก่อความเครียดภายในบุคคลได้แก่ การตัดสินใจเลือกเรียน ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองมีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล

ขอบเขตของการวิจัย

ระหว่างบุคคล สิ่งก่อความเครียดภายในบุคคล กับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล ขณะศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 1, 2, 3 และ 4 ในวิทยาลัยเครือข่ายภาคกลาง 2 สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข และเก็บข้อมูลระหว่างเดือน มกราคม ถึง เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2553

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนบุคคลหมายถึง คุณลักษณะส่วนตัวของนักศึกษาพยาบาล ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย อายุ เพศ ศาสนา ลำดับการเกิด ชั้นปี
2. สิ่งก่อความเครียดระหว่างบุคคล หมายถึง ปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลหนึ่งกับบุคคลอื่นหรือสิ่งอื่นที่ถือว่าเป็นสิ่งแวดล้อมภายนอกของนักศึกษาพยาบาล ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่
 - 2.1 จำนวนพี่น้องหมายถึง จำนวนพี่น้องที่เกิดจากบิดามารดาเดียวกัน
 - 2.2 แบบแผนการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองหมายถึง พฤติกรรมที่ผู้ปกครองของนักศึกษาปฏิบัติเป็นประจำในการให้การอบรมเลี้ยงดูนักศึกษาตามการรับรู้ของนักศึกษา แบ่งเป็นแบบเข้มงวด แบบตามใจ แบบละเลย และแบบประชาธิปไตย
 - 2.3 สถานภาพการสมรสของบิดามารดาหมายถึง สภาพการอยู่ร่วมกันของบิดามารดาได้แก่ อยู่ด้วยกัน มารดาเสียชีวิต บิดาเสียชีวิต แยกกันอยู่แต่ยังไปมาหาสู่กัน หย่าร้าง
3. สิ่งก่อความเครียดภายในบุคคล หมายถึง ปฏิกริยาที่เกิดขึ้นภายในตนเองของนักศึกษาพยาบาล ในด้านจิตใจ และจิตวิญญาณ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่
 - 3.1 การตัดสินใจเลือกเรียนหมายถึง เหตุผลที่นักศึกษาเลือกมาเรียนพยาบาล แบ่งเป็นเลือกเอง มารดา/ บิดา เลือกให้ และอื่น ๆ
 - 3.2 ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองหมายถึง การที่บุคคลมีทัศนคติ ความสามารถ และลักษณะส่วนบุคคลที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง ตามคุณลักษณะ 8 ประการที่ส่งเสริมให้

บุคคลเกิดความพร้อม และสามารถผ่านภารกิจการดำเนินชีวิตด้านการเรียน ได้แก่การเปิดโอกาสตนเองในการเรียนรู้ การมีมโนคติของตนเองในด้านการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ ความคิดริเริ่ม และอิสระในการเรียนรู้ ความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง ความรักในการเรียนรู้ ความคิดสร้างสรรค์ การมองโลกในแง่ดี และความสามารถใช้ทักษะในการศึกษาหาความรู้ และทักษะการแก้ปัญหา ประเมินจากแบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียกว่า Self-Directed Learning Readiness Scale (SDLRS) เป็นเครื่องมือที่เป็นแบบวัดมาตราประเมินค่า (Likert-type Item) ประกอบไปด้วยข้อคำถามจำนวนทั้งสิ้น 54 ข้อ สร้างขึ้นโดย กุกลีเอลมีโน (Guglielmino, 1997 อ้างถึงใน นฤมล เกื้อนมา, 2539)

4. ความฉลาดทางอารมณ์หมายถึง ความสามารถทางอารมณ์ในการดำเนินชีวิตอย่างสร้างสรรค์ และมีความสุข ที่แสดงถึงคุณสมบัติตามองค์ประกอบ ดี เก่ง สุข ซึ่งวัดจากแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์สำหรับประชาชนไทยอายุ 12 – 60 ปี ที่กรมสุขภาพจิตสร้างขึ้นประกอบไปด้วยข้อคำถามจำนวนทั้งสิ้น 52 ข้อ (กรมสุขภาพจิต, 2543)